

אלבי, סיפור אבירים

כתב: יאיר לפיד

איורים: דני קרמן

הוצאת כתר

על הספר

הספר נכתב כפרודיה על סיפורי אבירים וסיפורי הרפתקאות, שתי התכונות הבולטות ביותר בו הן ההומור וההגזמה. אף שיש בספר תיאורי אלימות פיזית ומילולית, הוא למעשה יוצא נגד אלימות בכך שהוא מביא אותה עד אבסורד. (ייתכן שיש להסביר זאת לילדים) הסיפור מתאר את מסעו של אלבי עם שלושת ידידיו: הענק הלא כל כך חכם בימבול, הגמד התוקפני וצ'ילו האביר הסייף, להצלת אלבי, הבחורה הכי יפה בעולם, מהמלכה הכי מרושעת בעולם.

ההומור בספר

בדיון הכיתתי על הספר אפשר להתמקד בנושא ההומור וגילוייו בספר. המורה תקיים דיון על נושא זה ולאחר מכן יביאו התלמידים דוגמאות מתוך הספר.

קריאה בעמוד 72 לדוגמה

ובו האבירים האמיצים נחלצים מהכלא של המלכה הרשעה דרך המטבח המלכותי, ותוך כדי מנוסה נופל על ראשם סיר מלא אוכל. המורה תקרא את הקטע ותדון בו עם התלמידים.

למה זה מצחיק?

שבירת ציפיות: האבירים יוצאים לקרב, אולם במקום חרבות הם שולפים את החגורות, ואז נופלים המכנסים שלהם. חוסר התאמה: תחתוני התחרה האדומים עם ציור הארנבת מאחור אינם מתאימים לתדמית האביר האמיץ. הגזמות: ויכוח אם ארבעים ואחד ברווזים אפויים הם חטיפים או מנה ראשונה סבירה.

קטעי הומור נוספים מתוך הספר:

בימבול הענק מספר "קיבלתי מתנה סנדויץ'-----שתי פרוסות עם פרה באמצע"
"אלבי היה מרוגז ברמות שלעומתן סופת טייפון נראית כמו ונטילטור מקולקל. הוא שלף את חרבו והסתער על סאסי בזינוק פראי. סאסי המבוהל צנח לרצפה, העמיד פנים שהוא דשא ונעלם."
"--הענק נראה כאילו נשאר לו רק איי קיו אחד וגם הוא הולך ליפול---"
" הוא היה האביר היחידי שבגללו היו צריכים לפתוח הקבצה ג בחביבות וחייכנות

מה עוד מצחיק בספר?

שמות הגיבורים
לחלק מהדמויות נותן המחבר שמות ארוכים שהקישורים ביניהם יוצרים אפקט קומי ולפעמים יש בהם רמיזות לשמות מתקופתנו, למשל:
מאוריצי, סגוביה, ספירו, אַגְנִיו, הידוע בכינויו סאסי. סניור, מְסִיָה ז'ואבו צ'יקו אל בוניטו מוסיירוס, או כפי שחבריו קראו לו צ'ילו
גרנישטיין-גרניפילד-ג'ונס ובקיצור גיגו
קוסטנצה גריפה קובילנה אגריפוצ'י ובקיצור קוצ'י
מילאנרו מרדכי מיקונו טוביסיינה צוקר צוקרמן צואלס (בלי מילת קיצור).

ההומור יוצא נגד האלימות המילולית והפיזית

באמצעות ההגזמה ההומור והאבסורד הופכת האלימות הן המילולית והן הפיזית לנושא נלעג בספר. דוגמה להיפוך תפקידים: הגמד הרגזן צועק על הענק ומקלל אותו, אך מיד נרגע:
" מתחכמים,הה? שאג הגמד הרגזן---"זה לא יעזור לכם, אפסים

מלאי כינים, ארמדילים ממולאים בקקי של עיזים, ג'וקים צולעים
שכמוכם, אתם גמורים"
"רק שניה " אמר אלבי "ואם נבקש סליחה?"
"אה" אמר הגמד בקול רגיל לחלוטין, " זה משהו אחר לגמרי. מה
העניינים? מה שלומכם? אכלתם כבר?"
המורה תשוחח עם התלמידים על האופן שבו הופכים ארועים של
אלימות מילולית ופיסית בספר לנלעגים, תוך מתן דוגמאות נוספות.

מבוא לכל פרק

בראש כל פרק נמצא מבוא, ובו כביכול תקצירים של העלילה תוך
שילוב הומור ונונסנס, פרודיה על לשון למדנית, ופנייה של המחבר אל
הקוראים תוך שיתופם במעשה הכתיבה.
המורה תקרא עם התלמידים מספר מבואות ותדון אתם על
מאפייניהם.

לדוגמה, פתיחת הפרק התשיעי:

ואלה שאלות היסוד לפרק הקרוב: מתי זה עכשיו? מה ההבדל בין
יתוש לפרפר? מה הסיסמה? למה כדאי לשתוק במהלך קרב? האם
המלכה צילמוס נראית מגעילה מפני שאנחנו שונאים אותה, או
שכתבנו אותה ככה כדי שיהיה קל לשנוא אותה? אכן, פרק מלא
תמיהות לפנינו"

איזכורים מסיפורים אחרים,

למשל, שלגיה, מסיפורי האחים גרים:

--- מה שקרה זה שלמלכה היה ראי, וכל בוקר היא הייתה אומרת לו:
"ראי ראי שעל הקיר, היש יפה ממני..." "תעשה לי טובה" אלבי
הפסיק אותו, " לא עוד פעם הסיפור המטומטם הזה. תגיד את
האמת"....

דמותו של דון קיכטה (דון קישוט) מופיעה בספר אם כי לא בשם זה,
אפשר לראות אותו ואת נושא הכלים שלו הרכוב על חמור באיור של
דני קרמן.

יאיר לפיד
אֵלֶּי
סִיפּוּר אַבִּירִים

ציור: דני קרמן

מתוך הפרק(עמודים 46-47)

"באותו רגע עבר במקום אחד הפרשים המוזרים ביותר שהם ראו מעודם. הוא היה רזה וגבוה, על ראשו הייתה מחבת ששימשה לו כקסדה, הוא לבש שריון אבירים יד שניה, וראו עליו שהוא עלול ליפול כל רגע מהסוסה שלו כי החרב כבדה לו מידי. מאחוריו רכב משרת שמנמן על חמור ואכל נקניק".

המורה יכולה להציג בפני הילדים את הספר דון קישוט בעיבודו של ביאליק, לתאר את דמותו, את חלומותיו ודמיונותיו, את דמותו של נושא הכלים שלו, סנשו פנסא ולספר קטעים מתוך העלילה. לתלמידים מתקדמים אפשר להציע לקרוא את הספר.

מה בין טקסט סיפורי לטקסט מידעי?

מתוך הספר "לשון ועוד ד"

דליית מידע מתוך אנציקלופדיה.

אבירים

היסוד הפלפלי והחכרתי שעליו השתתה האבירות נעוץ בשיטת הפיאודליזם* שהיתה נהוגה באירופה בימי הביניים*. על פי דיני הנירשה במשפחות האצלה במושטר הפיאודלי קבל הבן הבכור את נחלת אביו בשלמותה (כדי שלא תפצל האצלה לכמה נחלות קטנות), ואלו אחיו הצעירים מנגנו נשארו ללא נחלה. אלה מהם שלא הקדישו את עצמם לקמורה או לנזירות היו מתחברים לחבורות של פרשים צעירים, וכה נוצר מקצוע האבירים הלוחמים. האבירים היו מקבלים מן המלך אדמות (ואגרים שיעבדו אותן), ובתמורה לכך היה עליהם לעמד לרשותו במשך כ-40 יום בשנה. בפרק זמן זה לוו אותו בכני פמליהו, או שמרו על טירתו הבצורה, ובשעת הצורך יצאו להלחם למענו. בדרך כלל היו האבירים מצטיידים בסוס, בשריון ובקסדה ובנשק על חשבונם הם.

חופעת האבירות החלה באירופה במאה התשיעית לספירה. ראשוני האבירים, לוחמים מימנים וזרזים הרכובים על סוסיהם (שנקראו "קבלריוס" קלטינית, מלשון "קבלוס", סוס, ומכאן "שבליה" בצרפתית; או "קניקט" בגרמנית עתיקה, ומכאן "צ'יט" באנגלית), היו בני לוחם של המלכים פשבטים הפרנקיים והגרמניים*. מאותה עת ואילך היתה פמליה אבירים מקיפה את המלכים במדינות אירופה השונות (בצרפת היו פמליות של אבירים גם לרוזנים ולדוכסים).

מתוך אנציקלופדיה יבנה לרוס לילדים
הפעלה לתלמידים:
קראו את הערך אבירים והשיבו על השאלות הבאות:

- קריאה ראשונה:
1. על מי מדובר בערך זה?
  2. מה הם עשו?
  3. על איזו תקופה מדובר?
  4. מהו המקום שעליו מדובר?
  5. ציינו כמה פרטים חשובים שלמדתם על האבירים.

- קריאה שניה:
6. מצאו משפטים בין סוגריים . קראו אותם ונסו לשער מדוע הובאו הפרטים בין סוגריים.
  7. ציינו מה המידע שניתן לקורא במשפט הפתיחה.
  8. האם בערך זה ישנן עובדות או דעות?
  9. מילות קישור:
- מצאו את המילים הבאות בתוך הערך, וקראו את המשפטים המצורפים למילים אלה:
- א. החלה----
  - ב. מאותה עת ואילך-----
  - ג. בפרק זמן זה-----
  - ד. בדרך כלל-----

לאחר הקריאה נסו לספר את סיפור האבירים תוך שימוש במילות
קישור אלה.
הערכה וביקורת
10. מצאו נקודות להשוואה בין סיפור האבירים ובין הטקסט המידעי
העוסק באבירים

פיתוח והפעלות:
ד"ר איה מרבך, ד"ר רחל עזוז

לשון ועוד מחברות הסדרה:

רכס פרויקטים חינוכיים בע"מ